

KODAKONDSUS, POLIITILINE ENESEMÄÄRANG JA OSALEMINE

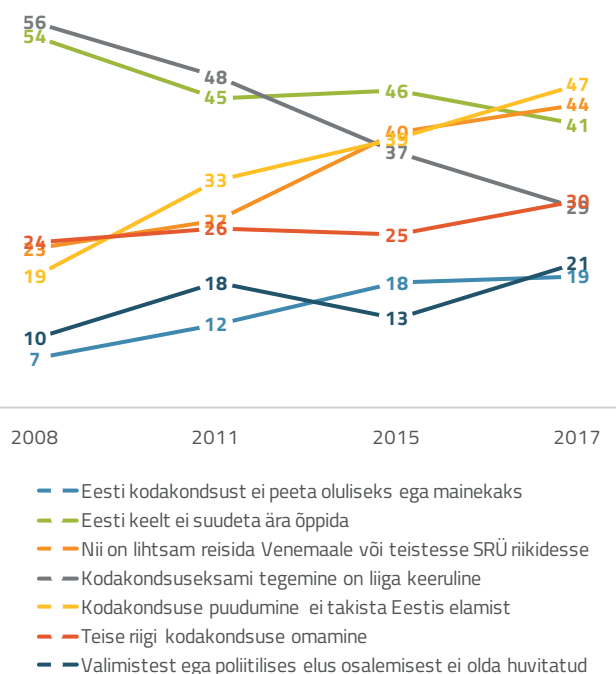
FAKTILEHT

Kodakondsus

Viimase veerandsajandiga on tugevalt muutunud teistest rahvustest Eesti elanike kodakondsusstaatuse. Eesti kodakondsus on 85%-l Eesti inimestest, määratlemata kodakondsusega inimeste osakaal on kahanenud 32%-lt 6%-le.

Määratlemata kodakondsusega vastanutest soovib enamik (55%) Eesti kodakondsust, ligikaudu iga viies (18%) on rahul oma praeguse staatusega ning 8% soovib Vene Föderatsiooni kodakondsust. Märkimisväärseid muutusi huvis Eesti kodakondsuse omandamise vastu võrreldes 2015. aasta uuringuga ei ole. Pikaajalise trendina võib siiski täheldada Eesti kodakondsuse omandamise huvi mõningast vähenemist (2011. a 60%, 2015. a 57%, 2017. a 55%).

Põhjused, millega selgitatakse Eesti kodakondsuse puudumist, kõik vastajad, % (Eesti integratsiooni monitooring 2008, 2011, 2015, 2017)

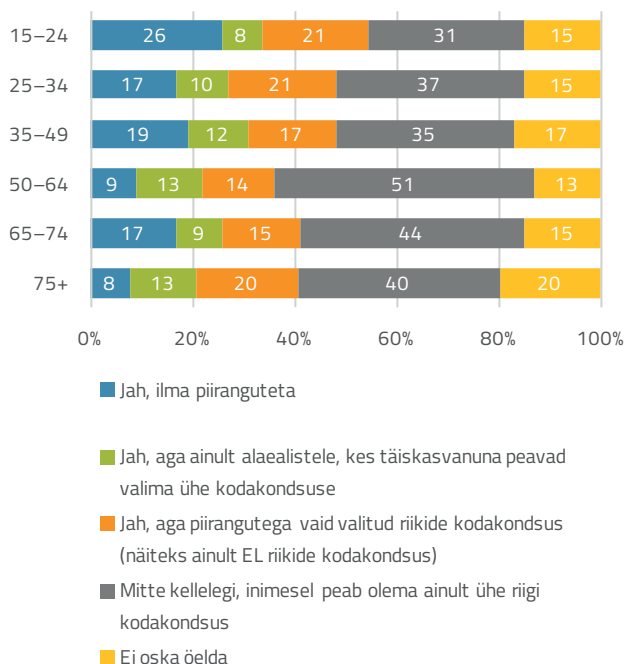
Peamine põhjus, miks Eesti kodakondsust ei taotleta, on kõigi vastajate hinnangul asjaolu, et selle puudumine ei takista Eestis elamist: ligikaudu 10 aastaga on selle vastuse osakaal kasvanud 19%-lt 47%-le. Samuti tuuakse argumendiks, et Vene Föderatsiooni kodakondsusega või määratlemata kodakondsusega on lihtsam reisida SRÜ riikidesse (kasv 23%-lt 44%-le). Varem peamise põhjusena nimetatud eesti keele oskuse puudumine või hirm kodakondsuseksami ees hakkab jääma tagaplaanile.

Nende hinnangul, kellel ei ole Eesti kodakondsust, on selle puudumise peamine põhjus liiga keeruline kodakondsuseksam (46%, kümne protsendipunkti suurune tagasimineku võrreldes 2015. aastaga), suutmatus õppida ära eesti keel (39%) ja asjaolu, et see ei takista Eestis elamist (41%). Seega näevad määratlemata kodakondsusega inimesed ja Vene Föderatsiooni kodanikud peamiste takistustena seadusega seatud tingimusi, mida nad enese hinnangul ei ole võimelised täitma. Pragmaatilisemast küljest leitakse, et Eestis saab elada ka ilma selle riigi kodakondsuseta.

Eestlaste valmisolek leevendada kodakondsuse saamise tingimusi on sarnasel tasemel eelmiste monitooringutega, kuid näitab siiski mõningast vähenemistrendi. Enamus Eesti elanikke ja sealhulgas pooled eestlastest toetavad lihtsustatud korras ja lisanõueteta Eesti kodakondsuse andmist Eestis sündinud lastele (teised rahvused – 76%, eestlased – 50%) või kõigile Eestis sündinud inimestele olenemata nende vanemate kodakondsusest (teised rahvused – 73%, eestlased – 45%).

Esimest korda uuriti suhtumist mitme kodakondsuse omandamise samal ajal. Olenemata vastaja enda kodakondsusest oli ligikaudu 40% elanikest topeltkodakondsuse seadustamise vastu. Võimalust omada mitme riigi kodakondsust ilma iga-suguste piiranguteta toetasid kõige tugevamalt Eestis elavad Venemaa kodanikud (40%), Eesti kodakondsusega teistest rahvustest inimesed (31%) ja seejärel eestlased (16%).

„Kas Teie arvates peaks Eesti kodanikel olema seaduslikult lubatud samaaegselt ka mõne teise riigi kodakondsuse omanine?“, kodakondsuse alusel, % (Eesti integratsiooni monitooring 2017)

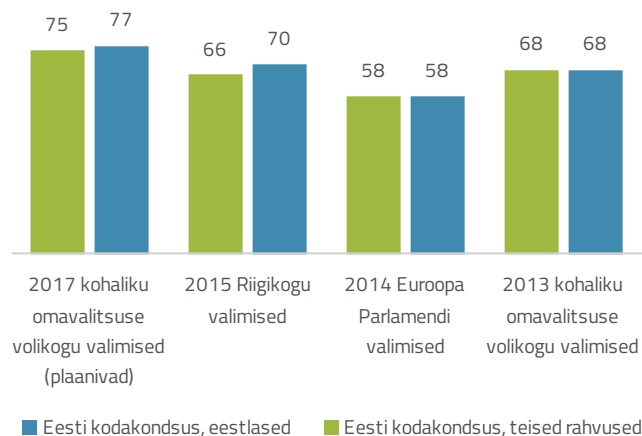

Osalemine poliitikas ja ühiskonnas ning usaldus ja hoiakud riigi suhtes

Sisepoliitika vastu tunnevad eestlased (69%) rohkem huvi kui teistest rahvustest elanikud (54%). Võrreldes 2015. aasta andmetega on eestlaste huvi veidi kasvanud ja teistest rahvustest elanikel mõnevõrra vähenenud.

Valimistel osalemine on rahvusesti suhteliselt võrdne ja see trend ei ole võrreldes eelmise monitooringuga muutunud. Kohalike omavalitsuste valimistel on teistest passiivsemad need, kellel ei ole Eesti kodakondsust, ja kõige noorem vanuserühm (18–24aastased), seda nii eestlaste kui ka teistest rahvustest elanike puhul.

Osalemine valimistel, kodakondsuse alusel, kõik vastajad, % (Eesti integratsiooni monitooring 2017)

Kuulumine mõnda ühendusse või seltsi on ühtlaselt vähe levinud kõigis ühiskonnarühmades – ühtegi ühendusse ei kuulu 83% eestlastest ega 87% teistest rahvustest Eesti kodakondsusega elanikest. Veelgi suurem on see näitaja määratlemata kodakondsusega elanike puhul: neist ei ole tervelt 92% ühegi seltsi ega ühenduse liige.

Institutsioonidevälise ehk mitteformaalse poliitilise osaluse (demonstratsioonidel osalemine, allkirjade andmine petitioonidele, allkirjade kogumine, piketeerimine jms) puhul on eestlased peaaegu kõigis tegevusvaldkondades aktiivsemad kui teistest rahvustest elanikud. Laiemalt on siiski täheldatav elanike mitteformaalse poliitilise aktiivsuse kahanemine, seda sõltumata rahvusest ja osalemise vormist.

Riigi institutsioone usaldavad enim eestlastest Eesti kodanikud, neile järgnevad Eesti kodanikest teistest rahvustest elanikud ja Venemaa kodanikud, kõige vähem aga määratlemata kodakondsusega isikud. Sarnane järjestus tuleb välja ka varasematest integratsiooni monitooringutest. Erinevused usalduses käivad käsikäes uskumusega, et Eestis ei ole eri rahvusest inimestel peaaegu üheski valdkonnas võrdsed võimalused, eriti poliitikas ja avalikus sektoris tegutsemise puhul.

Kui teistest rahvustest elanikud leiavad, et rahvus ei ole peaministri ameti puhul oluline või hindavad eestivenelast peaministrina pigem positiivselt, siis üle poole eestlastest (52%) peab seda negatiivseks. Üldine trend on liikunud avatuse suurenemise suunas. Võrreldes 2011. aastaga (12%) on ligikaudu kolm korda kasvanud nende eestlaste arv (34%), kelle arvates ei mängi rahvus valitsusjuhi puhul üldse rolli.

„Milline oleks Teie suhtumine, kui Eesti järgmiseks peaministriks saaks (eesti)venelane?“, rahvuse alusel, % (Eesti integratsiooni monitooring 2011, 2015, 2017)

